

JYU. Since 1863.

TYÖELÄMÄÄN JA JATKO-OPINTOIHIN?

POHJOISMAINEN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN MALLIEN VERTAILU: NORD-VET

POHJOISMAILLA ON KOULUTUKSELLISESTI monia yhtymäkohtia, kuten yhtenäinen, maksuton peruskoulutus. Samalla maiden ammatillisen koulutuksen malleissa on merkittäviä eroja. Suomalaisessa ja ruotsalaisessa ammatillisessa koulutuksessa ns. koulupohjainen koulutusmuoto on muodostunut vallitsevaksi. Sen sijaan Norjassa ja Tanskassa oppisopimuskoulutuksen ja työssäoppimisen rooli on perinteisesti ollut vahvempi. 2010-luvulla kaikkien Pohjoismaiden järjestelmissä on siirrytty eri koulutusmuotojen piirteitä yhdistelevään tarjontaan, mutta tarjonnan painopisteissä ja koulutusmuotojen houkuttavuudessa on edelleen maiden sisäisiä eroja. Myös siirtymät työmarkkinoille ja korkeakoulutukseen ovat muotoutuneet Pohjoismaissa erilaisiksi.

Nord-VET hankkeessa tutkittiin, miten ammatillisen koulutuksen järjestelmät eri Pohjoismaissa ovat vastanneet näihin kahteen päähaasteeseen: työllistyminen ja pääsy korkeakoulutukseen. Lisäksi tutkimushankkeessa pohdittiin, miten järjestelmät ovat onnistuneet edistämään osallisuutta (social inclusion) ja vahvistamaan ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta.

Hanke toteutettiin nelivaiheisesti:

- *Ensimmäisessä vaiheessa* tutkittiin ammatillisen koulutuksen järjestelmien kehitystä historiallisesti 1850-luvulta tähän päivään, jotta voitaisiin ymmärtää ammatillisen koulutuksen muotoutumiseen vaikuttaneita tekijöitä. Vertailu toi esille ammatillisen koulutuksen syntyyn vaikuttaneiden intressiryhmien moninaisuuden ja niiden merkityksen vaihtelun eri aikakausina.
- *Toisessa vaiheessa* tutkittiin lähemmin ammatillisen koulutuksen reformeja 1990-luvun jälkeen, ja millaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin reformeilla on pyritty vastaamaan.
- *Kolmannessa vaiheessa* tutkittiin ammatillisen koulutuksen järjestelmien uudistamisen nykyahteita ja uudistamispyrkimyksiä. Samalla kun ammatillisesta koulutuksesta on tullut vahvemmin osa koulutusjärjestelmää, opetuksen järjestämisestä työelämäläheisesti on tullut ajankohtainen kehittämiskohde.
Yhtäältä työssäoppimisen vahvistaminen edellyttää kaikilta Pohjoismailta keinojen löytämistä työnantajien osallistamiseksi ammatillisen koulutuksen hallintoon ja tutkintojärjestelmiin sekä koulutuksen laadun kehittämiseen. Toisaalta työnantajien ja yritysten rooli ammatillisen koulutuksen

järjestelyissä on edellyttänyt lainsäädännöllisiä uudistuksia ja veloitteita työnantajille.

Näiden kahden tekijän yhdistäminen tasapainoisesti on ollut haastavaa. Suomessa ja Ruotsissa valtion vahva rooli on heikentänyt työnantajien sitoutumista koulutuksen järjestämiseen ja vahvistanut koulumuotoisen ammatillisen koulutuksen tarjontaa. Norjassa ja Tanskassa vahva työnantajien rooli on puolestaan heikentänyt linkejä peruskoulun jälkeiseen yleissivistävään ja korkeakoulutukseen.

- Tutkimuksen *neljännessä vaiheessa* vertailtiin lähihoitajan ja rakennusalan tutkintoja.

Tulosten perusteella tarvitaan aktiivista jatkuvaa keskustelua ammatillisen koulutuksen suunnasta eri intressiryhmien, kuten työnantaja- ja työntekijä-, ja opiskelijajärjestöjen sekä opetuksen ja koulutuksen hallinnon kesken, jotta sekä elinikäisen oppimisen tarpeet ja työelämäläheisyys tulevat huomioiksi tasapainoisesti.

Suomessa tarvitaan jatkossa ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi tutkimusta esimerkiksi ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyön järjestämisen malleista alueellisesti, paikallisesti ja kansainvälisesti.

Tulokset

Tutkimushankkeen tulokset on julkaistu 12 maakohtaisessa raportissa, jotka ovat saatavilla hankkeen nettisivuilla www.nord-vet.dk. Lisäksi on julkaistu useita artikkeleita.

Nord-VET hankkeen tutkimuksen pohjalta on julkaistu myös kaksi Routledge-kustantamon julkaisemaa kirjaa, joiden avulla on mahdollista oppia Pohjoismaiden kokemuksista ammatillisen koulutuksen kehittäjinä:

C. H. Jørgensen, O. J. Olsen & D. P. Thunqvist (2018). *Vocational Education in the Nordic Countries – Learning from Diversity*. Routledge <https://www.routledge.com/Vocational-Education-in-the-Nordic-Countries-Learning-from-Diversity/Jorgensen-Olsen-Thunqvist/p/book/9781138219809>

S. Michelsen & M-L. Stenström (2018). *Vocational Education in the Nordic Countries – The Historical Evolution*. Routledge. <https://www.routledge.com/Vocational-Education-in-the-Nordic-Countries-The-Historical-Evolution/Michelsen-Stenstrom/p/book/9781138220850>

Tutkijat

Professori (emerita) Marja-Leena Stenström
marja-leena.stenstrom@jyu.fi

Tutkijatohtori Maarit Virolainen
maarit.ha.virolainen@jyu.fi

Koulutuksen tutkimuslaitos,
Jyväskylän yliopisto

Hankkeen johtaja

Professori C. H. Jørgensen, Roskilden yliopisto, Tanska
cjhj@ruc.dk

Hankkeeseen osallistui lisäksi muita tutkijoita Tanskasta, Ruotsista ja Norjasta.

Hanketta on rahoittanut NordForskin Education for Tomorrow -tutkimusohjelma.

NordForsk

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
KOULUTUKSEN TUTKIMUSLAITOS

